

DE NYE GENER I DEN NORDISKE STAMME

Anmeldelse af Knud Vilby

Henrik Saxgren: Krig og kærlighed

Gyldendal

- om indvandringen i Norden

Henrik Saxgren:
KRIG OG KÆRLIGHED
- om indvandringen i Norden.
275 kæmpesider. Kr 399,-.
Gyldendal.

Muhammed Ahmed Ibrahim Ali er 60 år og gynækolog. Han er født i Sudan og muslim, men kom til Danmark for mere end 35 år siden. Her blev han gift og fik børn og et liv, men aldrig fast arbejde. Først 10 års rakkerliv som turnuslæge, derefter speciallæge i gynækologi men stadig ingen fast stilling. Da han ikke ville leve af understøttelse blev det til ti års fortsat lægeligt rakkerliv blandt andet i Saudi Arabien og Nordsverige. I 1991 kom han til Grønland i et vikariat, og Grønland blev hans endelige destination. Han arbejder nu som læge i almen medicin på sygehuset i Sisimiut.

Ibrahim Ali har bevaret sin tolerance. Sådan da. Han bliver blandt andet i Grønland, fordi han ikke længere tror på, at overlægerne på de danske sygehuse orker at ansætte en sort, muslimsk gynækolog med stort kruset hår og drabelige ar på begge kinder til at undersøge danske kvinder i deres underliv. Ikke fordi lægerne nødvendigvis er fremmedfjendske, men fordi de forudser, at modviljen mod fremmede i den danske befolkning vil provokere en negativ reaktion mod læger af hans slags.

Så han bliver hvor han er. Han elsker fjeldet og udfordringen af naturen med pigge på støvlerne og isøkse. Men han savner Nilen.

Den sorte, krusede, arrede, muslimske grønlandsk-arbejdende gynækolog er et enkelt menneske blandt mange i Henrik

Muhammed Ahmed Ibrahim Ali. Gynækolog i Sisimiut i Grønland.

Saxgrens projekt, tekst- og billedværket "Krig og kærlighed – om indvandringen i Norden.", som også er en udstilling, der skal rundt i Norden.

Henrik Saxgren stillede for nogle år siden sig selv spørgsmålet: Hvordan gik det til at en ellers homogen nordisk befolkning i krydset mellem det andet og tredje årtusinde pludselig ændrede udseende og madvaner? Hvem bar de nye gener ind i den nordiske stamme? Det var en del af grundlaget for hans kæmpeprojekt med at opsøge indvandrere over hele Norden.

Nu kan man læse og indsuge billederne fra Saxgrens rejser til Nordens udkanter og tilbage til de nordiske centrer. Man kan møde mennesker, der på samme tid er helt almindelige og dybt forskellige, og man kan se vidnesbyrd om, at livet stadig er så meget større og utroligere end reglerne. Derfor lever der congolesiske familier nord for polarcirklen, og de lider under vintermørket. Derfor er Dimitri fra Uralbjergene gift med Piaymon fra Thailand, og de arbejder på fiskefabrikken i den lille bygd Lopra på Suderøy i

Sango Pierre Wilondja fra Zaire og Kashindi Julienne fra Burundi med familie i Vadsø i det nordøstlige Norge mellem Nordkap og Murmansk.

Færøerne. Derfor er Monica fra Uganda soldat i Frelsens Hær i Valby og derfor forlod Anu Manu Tongaøerne for at leve sammen med Henrik Christensen i Hanstholm.

Og derfor knokler polske kvinder, som ikke taler andet end polsk, i en lille fiskerflække i det nordlige Island, ikke fordi de kan lide det, og ikke fordi de møder islændinge, for det gør de ikke, men fordi de ved at knokle fra morgen til aften, kan sende penge hjem til Polen og måske dermed sikre deres børn et bedre liv, end de selv har fået.

Det er tilstræbt objektivt, og det er fremragende dokumentation. Stramt opbyggede familieportrætter og lige så stramme faktaprægede tekster med de fotograferedes egne referater af den virkelighed, der har bragt dem til der hvor de er.

Sådan lever mennesker i Norden i begyndelsen af det nye årtusinde og sådan og af disse grunde kom de hertil. Sådan er det gået dem. Historierne og billeder om og af og med mennesker suppleres af nøgne fotografier af landskaber, boligkvarterer og rum. Mange er grimme. Det handler om mennesker, men der er også megen tomhed.

Der er ingen falsk romantik. Der er ensomhed og savn. Der er skilsmisser og andre former for familieopløsninger. Der er den inviterede rejse mod kærlighed og drømmen om et bedre liv, som giver kræfter til at passere mange grænser. Men der er også den livsfarlige flugt fra en ubærlig angst, en flugt som alligevel ofte ender i frustration. Der er udnyttelse af billig arbejdskraft og et utroligt isoleret liv i nordiske ghettoer og barakker som sjældent besøges af etniske nordboer. Der er den veluddannede afrikaners bitterhed over de lukkede danskerne, der nogle gange ikke vil sidde ved siden af ham i bussen. Men der er også eksempler på, at den berømte smeltedigel fungerer.

I forhold til den temmelig fundamentalistiske fremmedfjendtlige debat der i hvert fald præger Danmark, er der først og fremmest en ufattelig mængde nuancer. Politikere kan vrøvle så meget og så længe de vil, men multikulturaliteten og multietniciteten kan ikke sættes på enkle fraser.

For mange år siden, da jeg var ung, vakte en udstilling og en fotobog med titlen "Family of Man" fantastisk stor opmærksomhed. Jeg var også selv dybt betaget. I fremragende fotografier fik vi et billede af mennesket og dets vilkår på kloden, af ufattelige forskelle og forskellige muligheder, men et eller andet sted også af et fællesskab, selv om det var længe før vi begyndte at tale om globalisering.

"Family of Man" var et godt bevis på, at billeder kan sige mere end tusinde ord. Alligevel er jeg mere end glad for, at Henrik Saxgren også har leveret præcise tekster. Det kan godt være, at billeder siger mere end ord, men her siger billeder plus ord mere end billederne ville være i stand til at sige alene. Som læser sidder man tilbage med mange spørgsmål efter at have lagt bogen væk, men det er dels de store livsspørgsmål, man lige så godt selv kan forsøge at besvare og derudover er det de spørgsmål til samfund og regler og handlinger man kan stille, når man er rimeligt velinformeret.

Hvis sandheden skal frem, synes jeg, at mange selv nok så gode coffee table-billed-bøger er lidt kedelige. Man bladrer, man betages, og nogle særligt stærke eller fremragende billeder sætter tanker og refleksion i gang, men ofte bliver det især til bladren. Her bliver det til langt mere end den kortvarige underholdning coffee table-bøgerne normalt nøjes med at give.

Dette er "Family of Man" i Norden. Vi er utroligt optaget af den globale verden, som ligger udenfor vore egne grænser. Mange er skræmte over den globalisering der sker bag vore grænser. Men virkeligheden rækker både indover og udover alle grænser, uanset hvor mange regelstramninger, der gennemføres i forsøget på at fastholde nationale illusioner.

Jeg skal ikke gå ind i en nærmere beskrivelse af de principper, Saxgren har brugt for tilfældig og systematisk udvælgelse af mennesker, for fotografisk opstilling og for tekstprioritering. Han beskriver det selv i et efterskrift i bogen. Et hovedprincip har imidlertid været, at der skal formidles så mange informationer som muligt, så megen viden som teksten og billederne kan indeholde. Det synes jeg lykkes.

Her må det derudover være nok at sige, at resultatet af disse nøgterne og strenge principper både er blevet dokumentation og kunst.

En af hans målsætninger var, at forskere om 100 år skal være i stand til at se tilbage og få svar på spørgsmål om, hvordan det så var samfundet dengang skiftede karakter. Og bogen "Krig og kærlighed" kan bruges, når fremtiden engang skal forstå nutiden via sin fortid.